

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

10 november 2000

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Herman Lauwers, Marino Keulen, Dany Vandenbossche en Jos Stassen –
houdende ondersteuning van de federatie van erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De herstructurering van de bovenbouw van de sector van het sociaal-culturele werk voor volwassenen is een probleem dat nu al bijna tien jaar aansleept.

Centraal in die discussie staat de herziening van het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen ⁽¹⁾. Dit decreet regelt, ter uitvoering van artikel 6 van de Cultuurpactwet van 16 juli 1973 ⁽²⁾ en artikel 6 van het Cultuurpactdecreet van 28 januari 1974 ⁽³⁾, de wijze waarop de erkende representatieve verenigingen van gebruikers en de ideologische en filosofische strekkingen betrokken worden – via inspraak of advies – bij de voorbereiding en de uitvoering van het terzake gevoerde cultuurbeleid.

Krachtens het decreet van 2 januari 1976 kon de overheid koepels 'voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector sociaal-cultureel werk voor volwassenen, erkennen en subsidiëren. Die koepels moesten verenigingen zonder winstoogmerk zijn die uitsluitend voor het beleidsvoorbereidend overleg opgericht werden door minstens vijf erkende ideologisch of filosofisch verwante landelijke of gelijkgestelde organisaties of door minstens vijf erkende pluralistische landelijke of gelijkgestelde organisaties. Samen moesten die gegroepeerde organisaties actief zijn in minstens drie van de vijf werkvormen van het sociaal-culturele werk (verenigingen, diensten, instellingen, de amateuristische kunstbeoefening of de bevordering en aanmoediging van het openbare bibliotheekwerk). De koepels werden verplicht om denkwerk te verrichten over het gewenste cultuurbeleid, hun leden te informeren over het gevoerde beleid, voor die leden kadervorming te organiseren, de overheid te adviseren bij de beleidsvoorbereiding en op haar verzoek deel te nemen aan beleidsvoorbereidend overleg.

1 *B.S.*, 11 februari 1976, gewijzigd bij de decreten van 8 april 1987 (*B.S.*, 10 juni 1987), 21 december 1988 (*B.S.*, 2 februari 1989), 25 juni 1992 (*B.S.*, 11 juli 1992), 1 juli 1992 (*B.S.*, 4 september 1992), 19 april 1995 (*B.S.*, 5 augustus 1995), 19 december 1997 (*B.S.*, 11 april 1998) en 30 juni 2000 (*B.S.*, 17 augustus 2000).

2 Wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt, *B.S.*, 16 oktober 1973.

3 Decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact, *B.S.*, 31 mei 1974.

Om het beleidsvoorbereidend overleg efficiënt te kunnen organiseren, beperkte het decreet het aantal erkenbare koepels tot twee koepels per filosofische strekking, één koepel per ideologische strekking en twee pluralistische koepels. De organisaties die in het veld werkzaam waren en wensten aan te sluiten bij een koepel, werden dus verplicht om zich uitdrukkelijk te bekennen tot een bepaalde filosofische overtuiging of ideologische strekking of moesten duidelijk te kennen geven dat zij die keuze niet wensten te maken. Koepelvorming per werksort werd uitgesloten.

Het beleidsvoorbereidend werk in de sociaal-culturele sector, d.w.z. het aangeven van behoeften, beleidsproblemen en beleidsprioriteiten vanuit het veld, werd dus niet alleen georganiseerd volgens een ideologisch-filosofisch onderscheid, maar het was tevens duidelijk dat bij die beleidsvoorbereiding de filosofische of ideologische invalshoek of benaderingswijze van de problematiek ook zou primeren.

Aan elke erkende koepel werd een vaste basissubsidie, een werkingssubsidie en een subsidie ter financiering van de personeelskosten toegekend. Oorspronkelijk bepaalde het decreet dat de Vlaamse Gemeenschap per koepel de personeelskosten van maximaal vijf personeelsleden (ten hoogste drie voltijds werkende personeelsleden met beleidsverantwoordelijkheid en ten hoogste twee voltijds werkende administratieve personeelsleden) volledig ten laste zou nemen.

Feitelijk onderbouwde het decreet de op dat ogenblik al bestaande facultatieve subsidiëring van vijf koepels ⁽⁴⁾ en maakte het decreet het mogelijk om die subsidiëring verder uit te bouwen. Vanaf 1984 werden er nog twee nieuwe koepels erkend en gesubsidieerd ⁽⁵⁾.

4 De Centrale voor Socialistisch Cultuurbeleid (CSC), het Centrum voor Sociaal-Cultureel Werk (CSKW), de Bond voor Vormings- en Ontwikkelingsorganisaties (BVOO), het Coördinatiecentrum voor Liberaal Sociaal-Cultureel Beleid (CLSB) en het Centrum voor Arbeidsvorming en Cultuurbeleid (Centravoc), *Parl.St.*, VI. Parl., 1974-75, nr. 124/6, 22 (bijlage 1).

5 De Vrijzinnige Koepel en de Vlaamse Akademie voor Culturele Belangen (Vakbel).

In hetzelfde jaar hebben de erkende koepels, op uitdrukkelijk verzoek en onder impuls van de toenmalige minister van Cultuur, de vereniging zonder winstgevend doel 'Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling' (V.C.V.O.) opgericht. Er was namelijk behoefte aan een overkoepelende instelling die ondersteuning verleende aan het sociaal-culturele vormingswerk in de brede zin van het woord op het vlak van documentatie, informatie, opleiding en onderzoek. Het centrum zou ook de beleidsvoorbereidende organen ondersteunen en kon tevens zelf aanbevelingen formuleren ten behoeve van het beleid en de praktijk. Verder kon het inhoudelijke, methodologische en/of organisatorische ondersteuning verlenen bij projecten en ten slotte moest het de nodige contacten en relaties leggen en onderhouden in binnen- en buitenland ⁽⁶⁾.

In 1991 werd er nog een achtste koepel ⁽⁷⁾ erkend en gesubsidieerd.

Inmiddels groeide de kritiek op het decreet van 2 januari 1976. De uitvoering ervan vereiste namelijk een belangrijke hoeveelheid middelen, o.m. omdat inmiddels zeven van de acht koepels het maximale aantal gesubsidieerde personeelsleden in dienst hadden ⁽⁸⁾. Men stelde dan ook de vraag of het wel verantwoord was om, in verhouding tot het totale budget dat voor de ondersteuning van de sector volksontwikkeling beschikbaar was, zoveel middelen te besteden aan de financiering van de beleidsvoorbereidende bovenbouw van die sector.

Bovendien bleek de keuze, om het beleidsvoorbereidende werk in de sociaal-culturele sector structureel per zuil te organiseren en dus op te splitsen, geen efficiënte keuze te zijn ⁽⁹⁾. Moest de overheid niet veeleer de permanente dialoog binnen de sector structureel stimuleren zodat het beleidsoverleg tussen de overheid en de sector ook doelmatiger zou kunnen verlopen, i.p.v. de verzuiling van die sector en het daaruit voortvloeiende overleg per groep decretaal te verankeren? Bij de bespreking

van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992, stelde de toenmalige minister van Cultuur onomwonden dat, ondanks het niet onbelangrijke budget en de diverse structuren (koepels, VCVO, Hoge Raad voor Volksontwikkeling, onderzoekswerk, enz.), het beleidsvoorbereidend advies en dito onderzoek in de sector volksontwikkeling in de praktijk 'niet echt goed functioneert' ⁽¹⁰⁾.

Het was de uitdrukkelijke bedoeling van die minister om het decreet van 2 januari 1976 te herzien en de beleidsvoorbereidende bovenbouw van de culturele sector in de brede zin van het woord (kunstensector, sociaal-culturele sector) en van de sector volksontwikkeling in het bijzonder, te herstructureren. Dat laatste stond trouwens expliciet vermeld in het toenmalige regeerakkoord ⁽¹¹⁾.

Als signaal aan de erkende koepels (en als stok achter de deur) werd in het programmadecreet van 25 juni 1992 ⁽¹²⁾ bepaald dat, als een gesubsidieerd personeelslid met beleidsverantwoordelijkheid of een gesubsidieerd administratief personeelslid van een bepaalde koepel in 1992 of in 1993 door de koepel ontslagen werd of zelf ontslag nam, het aantal gesubsidieerde personeelsleden van de koepel in kwestie automatisch verminderd werd tot respectievelijk twee personeelsleden met beleidsverantwoordelijkheid of één administratief personeelslid, zodat op termijn het aantal gesubsidieerde personeelsleden per koepel tot drie beperkt kon worden (meer bepaald ten hoogste twee voltijds werkende personeelsleden met beleidsverantwoordelijkheid en ten hoogste één voltijds werkend administratief personeelslid). Tevens was dat een besparingsmaatregel waardoor er meer middelen vrijkwamen voor de ondersteuning van het eigenlijke sociaal-culturele veldwerk ⁽¹³⁾.

6 *Parl.St.*, VI. Parl., 1983-84, nr. 8/3, 75-83; *Parl.St.*, VI. Parl., 1984-85, nr. 8/9, 102.

7 De Vlaamse Culturele Koepel (VCK).

8 In 1990 waren er 38 gesubsidieerde voltijdse personeelsleden werkzaam in de beleidsvoorbereidende bovenbouw.

9 Naar aanleiding van de bespreking van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991 in de commissie voor Cultuur, verklaarde de toenmalige minister van Cultuur 'dat het decreet op de koepels inderdaad lijkt op geïnstitutionaliseerde belangenbehartiging'. Hij sprak over 'door de overheid bekostigde lobby' *Parl.St.*, VI. Parl., 1989-90, nr. 8/4-B, 22.

10 *Parl.St.*, VI. Parl., BZ 1992, nr. 15/6-C, 29-30.

11 *Parl.St.*, VI. Parl., BZ 1992, nr. 10/1, 27: 'in de sector volksontwikkeling is er een overdaad aan coördinatie- en overlegstructuren. In functie van efficiëntie, beheersing, flexibiliteit en planning van de middelen en voorzieningen zullen deze structuren herbekeken worden'. Dit werd hernomen in het volgende regeerakkoord: *Parl.St.*, VI. Parl., 1992-93, nr. 10/1, 3.

12 Artikel 67 van het decreet van 25 juni 1992 houdende diverse bepalingen tot begeleiding van de begroting 1992, *B.S.*, 11 juli 1992.

13 *Parl.St.*, VI. Parl., BZ 1992, nr. 15/6-C, 31 en *Parl.St.*, VI. Parl., BZ 1992, nr. 186/7, 3-4 en 6-7.

De discussie ten gronde werd in twee fasen gevoerd. In eerste instantie tijdens de bespreking van de beleidsbrief Sociaal-cultureel werk voor volwassenen van de toenmalige minister van Cultuur⁽¹⁴⁾. In tweede instantie naar aanleiding van het voorstel van decreet houdende een subsidieregeling voor diensten en coördinatiecentra voor sociaal-cultureel werk voor volwassenen⁽¹⁵⁾. Dat voorstel regelde de erkenning en subsidiëring van diverse coördinatiecentra voor sociaal-cultureel werk als dienstverlenende ledenorganisaties met als opdrachten : het formuleren van beleidsadviezen gericht aan de overheid, op eigen initiatief of op verzoek van die overheid ; het behartigen van de belangen van de aangesloten leden en het informeren en ondersteunen van die leden. De acht koepels voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector sociaal-cultureel werk voor volwassenen, die krachtens het decreet van 2 januari 1976 erkend en gesubsidieerd werden, konden zich gedurende een overgangperiode hervormen tot coördinatiecentra. Daarnaast konden er nog nieuwe coördinatiecentra erkend worden op voorwaarde dat het ging om coördinatiecentra waarvan de leden, die door de overheid erkend moesten zijn, zich gegroepeerd hadden op werksoortelijke basis. Voor die coördinatiecentra op werksoortelijke basis golden echter andere erkenningsvoorwaarden en ook de subsidiëring was verschillend geregeld. Bovendien konden er volgens het voorstel slechts vier coördinatiecentra op werksoortelijke basis erkend worden : één voor de erkende instellingen voor volkswikkelingswerk, één voor de erkende verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening, één voor de erkende openbare bibliotheken en één voor de erkende culturele centra. Daarenboven bepaalde het voorstel dat het coördinatiecentrum voor de verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening opgericht moest worden binnen de structuur van de nieuwe vereniging zonder winstoogmerk Centrum voor Amateurkunsten ; dat de vereniging zonder winstoogmerk Federatie van Vlaamse Erkende Culturele Centra (FEVECC) erkend en gesubsidieerd kon worden als het coördinatiecentrum voor de erkende culturele centra en dat de vereniging zonder winstoogmerk Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen (VVBAD) erkend en gesubsidieerd kon worden als het coördinatiecentrum voor de erkende openbare bibliotheken.

14 *Parl.St.*, VI. Parl., 1992-93, nr. 362 ; *Parl.Hand.*, VI. Parl., 1993-94, nr. 52 (vergadering van 29 juni 1994), 2165-2184.

15 *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 666 (zie ook de procedure beschreven in *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 664 en de hoorzitting over het sociaal-culturele werk, *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 729).

Er kon hierover echter geen consensus bereikt worden en de artikelen met betrekking tot de coördinatiecentra werden dan ook bij amendement⁽¹⁶⁾ uit het voorstel geschrapt.

De discussie ten gronde zou de volgende legislatuur hervat worden naar aanleiding van de oprichting, aangekondigd in de beleidsbrief Sociaal-cultureel werk voor volwassenen, van een overkoepelende en sectoroverschrijdende (zowel voor de sociaal-culturele sector, als voor de kunstensector) Raad voor Cultuur, die samengesteld zou worden uit representatieve personen uit de diverse sectoren die bereid en in staat moesten zijn om de culturele sector als geheel te benaderen. Die Raad zou belast worden met geïntegreerde beleidsadvisering. Daarnaast zou er een overkoepelend en sectoroverschrijdend (eveneens zowel voor sociaal-culturele sector, als voor de kunstensector) Centrum voor Cultuurbeleid opgericht worden dat dat beleid zou ondersteunen met informatie en documentatie en door studie en onderzoek⁽¹⁷⁾.

In afwachting daarvan werd een aantal voorlopige maatregelen genomen : er werd voor de koepels een erkenningsstop ingevoerd waardoor er geen nieuwe meer erkend konden worden ; de subsidiëring van de werking van de bestaande acht koepels werd beperkt tot maximaal het subsidiebedrag dat hiervoor in 1993 of 1994 werd toegekend en tenslotte werd de geleidelijke afbouw van het gesubsidieerde personeelsbestand tot maximaal drie voltijdse personeelsleden per koepel (twee educatieve voltijdse personeelsfuncties en één administratieve personeelsfunctie), die reeds als voorlopige maatregel was ingevoerd bij het decreet van 25 juni 1992, bestendigd⁽¹⁸⁾. Die maatregel hield in dat gesubsidieerde personeelsleden die, om welke reden ook, uit dienst traden, niet meer vervangen konden worden door nieuwe gesubsidieerde personeelsleden zolang de koepel in kwestie meer personeelsleden in dienst had dan de toegestane drie voltijdse personeelsleden.

16 *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 666/2, 4-6 (amendementen van de heren Van Peel en Hostekint).

17 *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 666/2, 4-6 (amendementen van de heren Van Peel en Hostekint); *Parl.Hand.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 35 (vergadering van 5 april 1995), 1641-1687.

18 Artikel 28 van het decreet van 19 april 1995 houdende een subsidieregeling voor diensten voor sociaal-culturele werk voor volwassenen en houdende een wijziging van het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-culturele werk voor volwassenen, *B.S.*, 5 augustus 1995.

Gelijklopend resulteerden de besprekingen in de opeenvolgende parlementaire werkgroepen Verzuiling en Ontzuiling⁽¹⁹⁾, die vooral de politisering van en de belangenvermenging in de culturele sector onderzocht hadden, na vijf jaar op 6 april 1995 in de goedkeuring van een resolutie 'betreffende de toepassing van de beginselen van non-discriminatie en gewaarborgde inspraak' door het Vlaams Parlement⁽²⁰⁾.

In die resolutie werd o.m. bepaald dat de overheid bij de inspraakorganisatie en het beleidsvoorbereidend overleg voortaan uitsluitend de noties 'gebruikers' en 'deskundigen' zou hanteren. In de toelichting van de resolutie werd opgemerkt dat de resolutie een belangrijke leidraad kon zijn bij de komende discussies over de nieuwe decreten over het sociaal-culturele werk en over de oprichting van een Raad voor Cultuur en een Centrum voor Cultuurbeleid.

Ook vanuit de sector zelf groeide de kritiek op de wijze waarop het decreet van 2 januari 1976 het beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-culturele werk voor volwassenen had georganiseerd. Zo werd in 1994 in de studie 'Sociaal-Cultureel Werk in de Vlaamse Gemeenschap', die door het Centrum voor Andragogisch Onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse overheid, letterlijk de vraag gesteld '*of het sociaal-culturele werk van dit alles beter is geworden*'⁽²¹⁾.

Ten slotte moet ook nog de oprichting van de vereniging zonder winstoogmerk Centrum voor Amateurkunsten vermeld worden. Die vzw werd op 24 april 1991 opgericht en kreeg onder meer als opdracht te fungeren als vormings-, documentatie- en informatiecentrum voor de volledige sector van de amateuristische kunstbeoefening. Tevens moest de vzw infrastructurele en logistieke ondersteuning verlenen aan die vereniging die op pluralistische wijze de landelijke organisaties voor amateuristische kunstbeoefening zou overkoepelen⁽²²⁾.

In de volgende legislatuur 1995-1999 werd dan, bij decreet van 19 december 1997⁽²³⁾, de Raad voor Cultuur, de Raad voor de Kunsten, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding en de adviserende beroepscommissie inzake culturele aangelegenheden opgericht.

De nieuwe Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding verving de Hoge Raad voor de Volksontwikkeling⁽²⁴⁾ en heeft als opdracht om in het kader van de beleidsvoorbereiding en de beleidsevaluatie adviezen en aanbevelingen te formuleren met betrekking tot de volksontwikkeling, het bibliotheekwerk, de culturele centra en de amateuristische kunstbeoefening en inzake de effecten van het bredere beleid op die aangelegenheden. De Raad brengt hierover advies uit op verzoek van de regering of op eigen initiatief.

Formeel werd de tekst van het decreet van 2 januari 1976 aangepast door te verwijzen naar de nieuwe beleidsadviserende organen⁽²⁵⁾, maar ten gron-

19 *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 737; *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 677.

20 *Parl.Hand.*, VI. Parl., 1994-95, nr. 38 (vergadering van 6 april 1995), 1792-1800 en 1833-1836.

21 HINNEKINT, H. en ROELS, R., *Sociaal-Cultureel Werk in de Vlaamse Gemeenschap*, 1994, ACCO, Leuven - Amersfoort, 116 (een studie van de vzw Centrum voor Andragogisch Onderzoek in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap). Tijdens de hoorzitting met betrekking tot de beleidsbrief Sociaal-cultureel werk voor volwassenen verklaarden de beide onderzoekers aanvullend: 'in de loop van de jaren heeft men met lede ogen in het volksontwikkelingswerk deze hele constructie (= de zogenaamde 'bovenbouw') zien optrekken. Steeds hebben de auteurs bij zichzelf de bedenking gemaakt of dezelfde mensen en middelen niet beter voor het bredere terrein van de culturele sector konden worden ingezet', *Parl.St.*, VI. Parl., 1993-94, nr. 362/2, 38.

22 Zie *Parl.St.*, VI. Parl., 1993-94, nr. 415/1, 30-31.

23 Het decreet van 19 december 1997 houdende oprichting van een Raad voor Cultuur, een Raad voor de Kunsten, een Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding en van een adviserende beroepscommissie inzake culturele aangelegenheden, *B.S.*, 11 april 1998.

24 Opgericht bij decreet van 6 april 1976 houdende de oprichting van een Hoge Raad voor de Volksontwikkeling, *B.S.*, 4 september 1976.

25 Zie artikel 19 van het decreet van 19 december 1997.

de werd het decreet van 1976 niet gewijzigd. Nochtans was dat oorspronkelijk wel de bedoeling ⁽²⁶⁾ en was dat door de sector zelf ook gevraagd ⁽²⁷⁾.

Wel werd het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling (VCVO) de laatste jaren verder ontwikkeld tot een pluralistisch steunpunt voor het sociaal-culturele werk. Op verzoek van de overheid werden eind 1998 de statuten van die vereniging herzien, werden de beheersorganen anders samengesteld en werden de opdrachten van de vereniging uitgebreid. Die opdrachten omvatten onder meer : het verstrekken van informatie, voorlichting, documentatie, deskundigheidsbevordering, vorming, ondersteuning, kwaliteitszorg, studie en onderzoek, projectontwikkeling en internationale samenwerking. De Vlaamse regering heeft met dit steunpunt een beheersovereenkomst gesloten waarin de subsidiëring van het steunpunt verbonden wordt aan de uitvoering van een vierjarig beleidsplan.

Daarnaast werd er op 26 april 2000 een nieuw steunpunt voor de culturele centra opgericht, de vereniging zonder winstoogmerk Vlaams Centrum voor Culturele Centra (VCCC). Ook met dit steunpunt heeft de Vlaamse regering een beheersovereenkomst gesloten waarin de subsidiëring van het steunpunt verbonden wordt aan de uitvoering van een meerjarig beleidsplan. Zoals aangekondigd in de beleidsnota Cultuur 2000-2004 van de huidige minister van Cultuur ⁽²⁸⁾, werd de ondersteuning van de culturele centra dus gescheiden van de verdediging van hun belangen en toevertrouwd aan een nieuw steunpunt. De vzw Federatie van Vlaamse Erkende Culturele Centra (FEVECC), de belangenbehartiger van de culturele centra, wordt niet meer door de overheid gesubsidieerd.

Ten slotte moet nog verwezen worden naar het huidige regeerakkoord ⁽²⁹⁾. In hoofdstuk 2 van dit akkoord – 'een toekomstgericht cultuur- en media-beleid' – wordt uitdrukkelijk gesteld dat de vaststelling, dat de Vlaamse samenleving hoe langer hoe meer evolueert naar ontzuiling, nu ook op beleidsmatig vlak vertaald moet worden : '*het beleid zal de weg openen naar ontzuiling en het pad van de verzuiling steeds minder. Daartoe zal de steun stilaan worden verlegd naar pluralistische initiatieven waar iedereen terecht kan, en naar individuele ondersteuning*'.

Ter uitvoering daarvan en als signaal aan de acht erkende koepels voor beleidsvoorbereidend overleg, besliste de huidige minister van Cultuur om in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2000 het krediet, dat normaliter uitgetrokken was voor de financiering van het decreet van 2 januari 1976, met ongeveer 10% te verminderen en het bedrag, dat hierdoor beschikbaar werd, extra toe te kennen aan het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling als pluralistisch steunpunt voor het sociaal-culturele werk. Om te vermijden dat die kredietvermindering annex kredietheroriëntering zou leiden tot gedwongen ontslagen bij de erkende koepels, was het de bedoeling dat het steunpunt, voor de noodzakelijke uitbreiding van het eigen personeelsbestand, bij voorrang een beroep zou doen op het deskundige personeel dat bij de erkende koepels aanwezig is, waardoor die personeelsleden de overstap zouden kunnen maken naar het steunpunt ⁽³⁰⁾.

26 *Parl.St.*, VI. Parl., 1995-96, nr. 129/3, 8 (bespreking in de Commissie voor Cultuur en Sport van de beleidsnota 'Cultuur, gezin en welzijn in Vlaanderen - werken aan netwerken in een menswaardige samenleving – beleidsprioriteiten 1995-1999'); *Parl.St.*, VI. Parl., 1997-1998, nr. 783/3, 12.

27 *Parl.St.*, V. Parl., 1998-99, nr. 15/13-C, 6 : de toenmalige minister van Cultuur verklaarde 'dat ook in de sector van de volksontwikkeling aangedrongen wordt op een grondige herstructurering van de koepels. Er moet worden nagedacht over een eigentijdse organisatie van het socio-culturele werk in termen van mobilisatie, financiering en prioriteiten'. In zijn advies van 22 maart 1996 bij de beleidsnota 'Cultuur, gezin en welzijn in Vlaanderen - werken aan netwerken in een menswaardige samenleving - beleidsprioriteiten 1995-1999' had de Hoge Raad voor de Volksontwikkeling nog aangedrongen op een herschikking van de bovenbouw van het volksontwikkelingswerk, *Parl.St.*, VI. Parl., 1997-98, nr. 783/1, 53.

28 *Parl.St.*, VI. Parl., 1999-2000, nr. 149/1.

29 *Parl.St.*, VI. Parl., BZ 1999, nr. 31/1, 40.

30 *Parl.St.*, VI. Parl., 1999-2000, nr. 13/1, 525, 535 en 536 ; *Parl.St.*, 1999-2000, nr. 15/5-D.

Aansluitend bij de vorige maatregel, werd vervolgens in artikel 13 en 14 van het decreet van 30 juni 2000 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2000⁽³¹⁾ bepaald dat er, met ingang van de datum waarop dat decreet in werking trad (meer bepaald 1 januari 2000 – artikel 31, 1° van het decreet), geen enkele vervanging van personeel van de koepels nog gesubsidieerd zou worden. Concreet betekent dat : als een personeelslid van een koepel waarvan de personeelskosten gesubsidieerd worden, na 31 december 1999 vervangen wordt – om welke reden ook – dan worden de personeelskosten van de vervang(st)er van dat gesubsidieerde personeelslid niet meer gesubsidieerd. Omdat dat tot gevolg zou kunnen hebben dat een erkende koepel op een bepaald ogenblik niet meer zou kunnen beschikken over een bestendig secretariaat met een minimale personeelsbezetting, wat volgens het decreet van 2 januari 1976 een erkenningsvoorwaarde was⁽³²⁾, werd die erkenningsvoorwaarde logischerwijze ook opgeheven.

Zoals uit dit overzicht blijkt, zijn er de laatste tien jaar in de brede sector van het sociaal-culturele werk verscheidene nieuwe organisaties opgericht, waarvan de meeste op initiatief van de overheid, die ofwel beleidsvoorbereidend advies verstrekken (de Raad voor Cultuur, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding), ofwel de belangen behartigen van een afgeïjnd onderdeel van die sector (de Federatie van Vlaamse Erkende Culturele Centra vzw, de Vereniging Amateuristische Kunstbeoefening Vlaanderen vzw), ofwel algemene of specifieke ondersteuning verlenen (Cel voor Cultuurbeleid, Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling, Centrum voor Amateurkunsten, Vlaams Centrum voor Culturele Centra).

Hoewel die nieuwe organisaties opdrachten vervullen die min of meer gelijklopen met die van de erkende koepels voor beleidsvoorbereidend overleg en feitelijk en soms zelfs op uitdrukkelijk verzoek van de overheid, de uitvoering van een aantal van die opdrachten hebben overgenomen van de koepels, is het decreet van 2 januari 1976 niet ten gronde aangepast aan die herschikking van de taken inzake beleidsvoorbereidend advies, belangenbehartiging en ondersteuning van de sector en/of het beleid.

31 *B.S.*, 17 augustus 2000.

32 Artikel 3, 6, van het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen.

Het is dan ook noodzakelijk dat decreet te herzien en het af te stemmen op de andere regels, procedures en beleidsinitiatieven die terzake reeds bestaan, zodat het geheel vereenvoudigd wordt en transparanter wordt, een uitdrukkelijke doelstelling van het huidige regeerakkoord.

Meer fundamenteel is echter dat in onderhavig voorstel het uitgangspunt van het decreet van 2 januari 1976 wordt verlaten. Het decreet van 2 januari 1976 organiseerde de communicatie en het beleidsgerichte overleg tussen overheid en de sociaal-culturele sector per (ideologische of filosofische) groep of strekking. Bovendien bepaalde het decreet op limitatieve wijze welke organisaties – dit zijn de koepels – de overheid erkende als representatieve vertegenwoordigers van die (ideologische of filosofische) groepen of strekkingen. Die decreetale beperking van het aantal koepels moest ervoor zorgen dat de overheid op een efficiënte manier kon communiceren en overleg plegen met de sector⁽³³⁾. Zoals al vermeld werd, werden er uiteindelijk acht koepels door de overheid erkend.

Het is inderdaad evident dat het voor de overheid praktisch alsmaar moeilijker zou worden om op een efficiënte manier te communiceren en overleg te plegen met de sociaal-culturele sector als het aantal 'communicatiekanalen' naar die sector en het aantal 'gesprekspartners' vanuit die sector verder zou toenemen.

Dat had echter tot gevolg dat elke actor in de sector verplicht werd om, bij wijze van spreken, kleur te bekennen en aan te sluiten bij één van de acht door de overheid erkende koepels.

Bovendien stimuleerde en versterkte het decreet de opdeling van de sector in duidelijk onderscheiden, afgescheiden en concurrerende groepen en strekkingen, m.a.w. de zogenaamde 'verzuiling' of 'verkokering' van de sector.

Een aantal wetenschappelijke studies⁽³⁴⁾ heeft echter aangetoond dat die decreetale opdeling van de sociaal-culturele sector in acht groepen en strekkingen, met het oog op efficiënte communicatie en beleidsvoorbereidend overleg, meer en meer afwijkt van de realiteit aan de basis. In werkelijkheid is het sociaal-culturele werk erg divers en steeds minder ideologisch-filosofisch gestroomlijnd.

33 *Parl.St.*, VI. Parl., 1974-1975, nr. 124/1, 4 en *Parl.St.*, VI. Parl., 1974-1975, nr. 124/6, 14.

34 Er kan o.m. verwezen worden naar het onderzoek "Tussen burger en overheid" van de onderzoeksgroep TOR van de VUB (professor Mark Elchardus, Marc Hooghe en Wendy Smits) – cf. *Parl.St.*, VI. Parl., 1999-2000, nr. 406/1.

Het onderhavige voorstel kiest dan ook resoluut voor een gemeenschappelijk en open gespreksplatform waarbij alle actoren in het veld de kans krijgen om in eerste instantie met elkaar en in tweede instantie met de overheid te communiceren en in dialoog te treden. Via dit instrument wil het voorstel het debat tussen de diverse actoren in het veld stimuleren en het streven naar consensus bevorderen. Het is ook de bedoeling dat hierdoor de kruisbestuiving en de samenwerking in de sector tot stand wordt gebracht.

In de plaats van de huidige acht erkende koepels voor beleidsvoorbereidend overleg, komt er een gemeenschappelijke federatie van erkende organisaties voor volkswikkelingswerk, afgekort FOV, die de belangen moet behartigen van de bij haar aangesloten organisaties voor sociaal-culturele werk voor volwassenen. Per definitie vertegenwoordigt de federatie de meerderheid – zowel in aantal, als in belang – van de door de overheid erkende organisaties voor volkswikkelingswerk. Hierdoor wordt de federatie meteen ook de belangrijkste gesprekspartner van de overheid.

De keuze voor één gemeenschappelijke federatie voor de volledige volkswikkelingssector is bewust toekomstgericht. Het volkswikkelingswerk evolueert namelijk voortdurend en elke opdeling van de sector, welk criterium ook gebruikt zou worden (organisatievorm, doelgroep, functies, activiteiten, werkwijze, ...), dreigt op korte termijn door de realiteit achterhaald te worden. Daarom moest de vastgelegde structuur voldoende open en soepel zijn om te kunnen inspelen op de evoluties van het werkveld en die niet in de weg te staan.

Het is ook een neutrale keuze. De actoren in het veld zijn niet meer verplicht om zich tot een groep of strekking te bekennen. Zowel de gebonden als de ongebonden actor kan vrij tot de federatie toetreden.

Dat ligt ook in de lijn van de resolutie betreffende de toepassing van de beginselen van non-discriminatie en gewaarborgde inspraak, die het Vlaams Parlement op 6 april 1995 goedkeurde en waarin – zoals al vermeld werd – vooropgesteld werd dat de overheid, zonder aan de rechten en vrijheden van minderheden te raken, bij de inspraakorganisatie en het beleidsvoorbereidend overleg uitsluitend nog de (neutrale) noties "gebruikers" en "deskundigen" zal hanteren ⁽³⁵⁾.

35 *Parl.St.*, VI. Parl., 1994-1995, nr. 677 ; *Parl.Hand.*, VI. Parl., 1994-1995, nr. 38 (vergadering van 6 april 1995), 1792-1800 en 1833-1836.

Hoewel het voorstel de sociaal-culturele sector wil aanzetten om via dialoog binnen de gemeenschappelijke federatie tot consensus-standpunten te komen – wat ook de (onderhandelings)positie van de federatie en dus ook van de sector zou versterken – is dat geen vereiste voor de federatie om erkend te worden. Het is perfect mogelijk dat er na een intern debat een meerderheidsstandpunt en een (of meer) minderheidsstandpunt(en) wordt (of worden) ingenomen en aan de overheid wordt (of worden) meegedeeld, naar het voorbeeld van andere beleidsvoorbereidende overlegorganen zoals de Sociaal Economische Raad voor Vlaanderen (SERV).

Ten slotte kunnen, omdat de sector representatief vertegenwoordigd wordt door één gemeenschappelijke federatie, de communicatie en het overleg tussen sector en overheid ook praktisch gemakkelijker en meer doelmatig georganiseerd worden.

Het beleidsvoorbereidende overleg tussen de overheid en het sociaal-culturele werk vindt dus plaats via een gesprekspartner – de gemeenschappelijke federatie – die het voor de overheid structureel mogelijk maakt om een totaal en breed debat met alle erkende actoren en alle belangen te hebben. Hierbij kunnen alle invalshoeken, alle standpunten en alle gevoeligheden aan bod komen.

Om die totale en brede beleidsvoorbereidende dialoog te onderbouwen, bepaalt het voorstel dat die gemeenschappelijke federatie ondersteund wordt door personeel van het steunpunt voor de sociaal-culturele sector. Het steunpunt werft dit extra personeel specifiek voor die opdracht aan. Die verplichting tot ondersteuning is een nieuwe, extra opdracht voor het steunpunt, naast de normale werking als steunpunt voor (alle actoren in) de sector. Decretaal wordt die nieuwe verplichting opgelegd als een subsidiëringsvoorwaarde.

Logischerwijze worden andere belangenorganisaties, die slechts een welbepaalde groep binnen het sociaal-cultureel veld vertegenwoordigen en dus particuliere belangen behartigen, niet (meer) door de overheid ondersteund, noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks.

Dat betekent niet dat de inbreng van dergelijke organisaties in een beleidsdebat niet waardevol kan zijn. Het is voor de overheid zeker interessant om te weten welke standpunten, problemen, behoeften, prioriteiten, ideeën, ... die welbepaalde groep vanuit haar ervaring, haar waarden en haar gevoeligheden naar voren brengt, maar zoiets rechtvaardigt op zich geen overheidssteun. Hetzelfde geldt

voor het feit dat die welbepaalde groep zich zelf georganiseerd heeft om haar standpunten, problemen, behoeften, prioriteiten, ideeën, ... aan de overheid kenbaar te kunnen maken. Het gaat dan namelijk om het behartigen van de belangen van een specifieke groep binnen het werkveld. De inbreng vindt dus plaats vanuit een eigen, persoonlijke invalshoek en heeft essentieel tot doel een eigen, persoonlijk (groeps)belang te bevorderen door het eigen, persoonlijk standpunt te verdedigen. Het is dan ook logisch dat de groep in kwestie hiervoor zelf de verantwoordelijkheid op zich neemt.

In tegenstelling tot het decreet van 2 januari 1976, staat de overheid volgens onderhavig voorstel dus neutraal tegenover groepsvorming in de sociaal-culturele sector. De wettelijke vrijheid van vereniging wordt onverkort gerespecteerd, maar de groepsvorming wordt niet meer door de overheid gestimuleerd door er (structurele) financiële ondersteuning voor uit te trekken. Tevens wordt de groepsvorming ook niet meer gestuurd en in (decretaal) vooraf bepaalde structuren gekanaliseerd (cf. artikel 4 van het decreet van 2 januari 1976 deelde de erkenbare koepels op in drie categorieën en beperkte vervolgens het aantal erkenbare koepels per categorie). Het voorstel is in die zin dan ook minder betuttelend of bevoogdend dan het decreet van 2 januari 1976, wat eveneens volledig in de lijn ligt van het huidige regeerakkoord.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

In combinatie met artikel 3, 4°, bepaalt dit artikel welke organisaties voor volksontwikkelingswerk de nieuwe federatie groepeerd en vertegenwoordigt en wier belangen zij dus behartigt, natuurlijk voorzover die organisaties lid wensen te worden van de nieuwe federatie.

In afwachting van het nieuwe decreet met betrekking tot het sociaal-culturele werk voor volwassenen, aangekondigd in de beleidsnota 2000 – 2004 van de minister van Cultuur ⁽³⁶⁾, wordt nog verwezen naar

de verenigingen voor volksontwikkelingswerk, de instellingen voor volksontwikkelingswerk en de diensten voor sociaal-culturele werk voor volwassenen die krachtens de desbetreffende decreten van 19 april 1995 door de Vlaamse overheid erkend werden. Het zijn die organisaties die kunnen toetreden tot de nieuwe federatie.

Wat de amateuristische kunstbeoefening, de culturele centra en het openbare bibliotheekwerk betreft, wordt de gemeenschappelijke belangenbehartiging van die sectoren reeds door andere organisaties waargenomen.

Artikel 3

Het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling (VCVO) is een vereniging zonder winstoogmerk die louter op privé-initiatief werd opgericht, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 27 juni 1921, waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend.

Die wet waarborgt aan dergelijke, op privé-initiatief opgerichte verenigingen dat zij zelf, zonder inmenging of controle van de overheid, hun eigen organisatie en werking kunnen regelen.

Als de overheid toch wenst dat een dergelijke vereniging voor haar een bepaalde opdracht uitvoert, zoals in casu, dan kan zij dat slechts onrechtstreeks afdwingen, namelijk door het vervullen van die opdracht te formuleren als een subsidiëeringsvoorwaarde. En de enige sanctie bij niet-uitvoering van de toevertrouwde opdracht is het stopzetten van de subsidiëring en het eventueel terugvorderen van de toegekende subsidies die niet aangewend werden voor het doel waarvoor zij werden toegekend ⁽³⁷⁾.

³⁶ *Parl.St.*, VI. Parl., 1999-2000, nr. 149/1.

³⁷ Advies van de Raad van State met betrekking tot het decreet van 17 december 1996 houdende oprichting van de vzw "de Rand" voor de ondersteuning van het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse rand rond Brussel, *Parl.St.*, VI. Parl., 1995-1996, nr. 402/1, 24-26.

Het onderhavig decreet verplicht de vzw Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling om een nieuwe, extra opdracht uit te voeren, naast de steunpuntfuncties voor de sociaal-culturele sector die de Vlaamse overheid reeds aan die vereniging toevertrouwd of nog zal toevertrouwen. Voor de uitvoering van die steunpuntfuncties krijgt de vereniging trouwens een aparte, specifieke subsidie die jaarlijks op naam van de vereniging in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap wordt uitgetrokken in afwachting van de onderbouwing van dit steunpunt in het nieuwe decreet met betrekking tot het sociaal-culturele werk, aangekondigd in de beleidsnota 2000 – 2004 van de minister van Cultuur.

Rekening houdend met de wettelijke onafhankelijkheid van de vzw Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling, kan die vereniging dus slechts effectief verplicht worden om die nieuwe, extra opdracht uit te voeren als de uitvoering van die verplichting geformuleerd wordt als een voorwaarde onder welke de Vlaamse overheid hiervoor een (aanvullende) subsidie mag toekennen aan die vereniging. Hierdoor wordt het niet alleen mogelijk om te controleren of het Centrum die nieuwe opdracht ook werkelijk en adequaat uitvoert, maar ook om, zo nodig, een sanctie op te leggen als dat niet het geval blijkt te zijn.

Om die reden bepaalt het decreet dat de Vlaamse regering een extra subsidie toekent aan het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling op voorwaarde dat die vereniging de nieuwe ondersteunende opdracht, die het decreet aan het Centrum opdraagt, ook effectief vervult.

Het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling is echter niet onvoorwaardelijk en absoluut verplicht om de nieuwe federatie te ondersteunen. Het Centrum is enkel verplicht om die ondersteuning te verlenen op voorwaarde dat de federatie aan een aantal voorwaarden voldoet en ook blijft voldoen. Als dat niet het geval is, dan moet en mag het centrum wettelijk die ondersteuning dus niet (of niet meer) verlenen.

De gestelde voorwaarden hebben betrekking op :

- de juridische structuur van de federatie

De federatie moet een vereniging zonder winstgevend doel zijn ; die juridische structuur biedt enerzijds aan de stichtende leden een grote wettelijke vrijheid om de werking en het beheer van de nieuwe federatie optimaal te organiseren, maar anderzijds waarborgt diezelfde struc-

tuur ook de medezeggenschap van alle leden in de algemene vergadering van de vereniging bij belangrijke beleidsbeslissingen zoals de wijziging van de statuten, het benoemen en afzetten van de beheerders en het goedkeuren van de begrotingen en de rekeningen, en de mogelijkheid om in die vergadering het debat te vragen en te voeren over het beleid van de federatie.

- de plaats waar de maatschappelijke zetel van de federatie gevestigd is

De zetel van de nieuwe federatie moet gevestigd zijn in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

- de doelstellingen van de federatie

De nieuwe federatie treedt op als de gemeenschappelijke belangenbehartiger van de aangesloten leden in alle situaties waarin die belangen aan bod komen ; zij informeert haar leden over haar werking en haar beleid en pleegt hierover ook met hen overleg en zij treedt op als vertegenwoordiger van haar leden naar de diverse overheden en waar daar door die overheden om gevraagd wordt.

- de representativiteit van de federatie

Om ten aanzien van de Vlaamse overheid met gezag te kunnen optreden als 'de' verdediger van de collectieve belangen van de erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk, moet de nieuwe federatie zich logischerwijze kunnen beroepen op het mandaat van een zo groot mogelijk aantal van die erkende organisaties.

Om een minimale representativiteit te waarborgen, legt het decreet een dubbele norm vast :

- wat het aantal mandaterende organisaties voor volksontwikkelingswerk betreft, eist het decreet dat de federatie minimaal de helft plus één van alle door de Vlaamse overheid erkende organisaties vertegenwoordigt ;
- wat het belang van die mandaterende organisaties betreft, hanteert het decreet als referentienorm het totale bedrag van de structurele subsidies die de Vlaamse overheid jaarlijks toekent aan de door haar erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk : de door de federatie vertegenwoordigde organisaties moeten samen meer dan de helft van dit bedrag ontvangen.

- de samenwerking met het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling (het steunpunt voor het sociaal-culturele werk)

Die samenwerking heeft twee aspecten :

- het decreet verplicht het Centrum om eigen personeel in te zetten om de werking van de nieuwe federatie zowel administratief als inhoudelijk te ondersteunen. Om dat praktisch te organiseren, moeten het Centrum en de federatie echter een aantal concrete afspraken maken, bijvoorbeeld de concrete taakomschrijving en taakverdeling van het personeel, de plaats waar het personeel werkt, de arbeidstijd, de evaluatie, ...
- verder is de federatie, die per definitie het merendeel van de erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk groepeerd en als hun vertegenwoordiger fungeert, een evidente bevoorrechte partner van en een klankbord voor het steunpunt, onder meer met betrekking tot communicatie met de sector, toetsen van ideeën, organisatie van allerlei ondersteunende initiatieven, ...

De samenwerking tussen het Centrum (steunpunt) en de federatie moet dus zowel de eigen werking van het steunpunt, als de eigen werking van de federatie ten goede komen, maar met respect voor elkaars doelstellingen en onafhankelijkheid.

De samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling en de federatie moet vooraf door de Vlaamse regering goedgekeurd worden. Tevens wordt ze aan het Vlaams Parlement meegedeeld.

Artikel 4

Zoals hiervoor uiteengezet werd, moet het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling de werking van de nieuwe federatie ondersteunen.

Concreet geeft het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling aan een aantal eigen personeelsleden de opdracht om de werking van de nieuwe federatie te ondersteunen door voor die federatie en op verzoek ervan zowel beleidsmatige, als uitvoerende taken te vervullen. Het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling blijft dus hun werkgever : de personeelsleden in kwestie worden door het Centrum in dienst genomen ; zij worden door het Centrum betaald en het Centrum oefent, na overleg

met de federatie, toezicht uit op het gepresteerde werk.

Het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling moet binnen het eigen personeelsbestand in totaal in drie voltijdse personeelsfuncties voorzien voor de uitvoering van de ondersteuningsopdracht, waaronder een directiefunctie. Na overleg met het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling en de federatie bepaalt de Vlaamse regering in de beheersovereenkomst, die de Vlaamse Gemeenschap sloot met het Centrum als steunpunt voor het sociaal-culturele werk, in welke andere soort functies (staf-functie, administratieve functie, ...) het Centrum nog moet voorzien. De federatie krijgt hierdoor de zekerheid dat zij op dat personeel kan rekenen voor de verdere ontwikkeling van haar werking.

Hoe die drie voltijdse personeelsfuncties verder concreet ingevuld worden (cf. de gedetailleerde functiebeschrijvingen, de gedetailleerde functievoorwaarden, de werktijdregeling, ...), moeten het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling en de federatie onderling afspreken afhankelijk van de concrete behoeften en planning van de federatie. Dat vormt een onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst.

De Vlaamse regering krijgt de mogelijkheid om het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling te verplichten om in meer personeelsfuncties voor de ondersteuning van de federatie te voorzien dan de in totaal drie voltijdse personeelsfuncties die het decreet zelf reeds vereist. Die drie voltijdse personeelsfuncties zijn dus een minimum dat eventueel aangepast kan worden, bijvoorbeeld afhankelijk van de verdere ontwikkeling en van de dynamiek van de federatie. Daarbij kan echter ook rekening gehouden worden met de eigen inbreng en met de mogelijkheden van de leden van de federatie.

De verplichting om de nieuwe federatie, als belangbehartiger van de sector en daardoor als de belangrijkste gesprekspartner van de overheid, te ondersteunen, ligt in het verlengde van de begeleidende functie die het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling, als steunpunt voor de sociaal-culturele sector, heeft ten aanzien van de diverse actoren in het veld. De uitvoering van die verplichting is echter slechts een onderdeel van de totale werking van het Centrum. Het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling blijft in eerste instantie het onafhankelijke en onpartijdige steunpunt voor de volledige sector waarop alle organisaties, ongeacht of zij al dan niet lid zijn van de federatie, rechtstreeks een beroep moeten kunnen doen. De verplichting tot ondersteuning mag dus noch de onaf-

hankelijkheid en onpartijdigheid, noch de eigenlijke werking van het Centrum als steunpunt voor de sociaal-culturele sector in gevaar brengen.

Duidelijkheidshalve wordt dat uitgangspunt ook in de tweede alinea van de eerste paragraaf van artikel 4 vermeld.

Bij de aanwerving van de personen die de werking van de nieuwe federatie zullen ondersteunen, moet het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling in eerste instantie rekruteren uit die geschikte kandidaten, die dus aan de gestelde voorwaarden voldoen, die voordien werkten bij één van de acht erkende Nederlandstalige koepels voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector sociaal-culturele werk voor volwassenen. Hierdoor wordt de bij die koepels aanwezige know-how optimaal aangewend voor de nieuwe overkoepelende structuur.

Wat de andere personeelsleden van de erkende koepels betreft, kan volledigheidshalve nog vermeld worden dat de minister van Cultuur een aantal praktische oplossingen heeft voorgesteld om de sociale gevolgen voor dat personeel tot een minimum te beperken ⁽³⁸⁾.

De persoon aan wie het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling de directie zal toevertrouwen over het eigen personeel dat de werking van de nieuwe federatie zal ondersteunen, is een sleutelfiguur. Hij of zij wordt namelijk belast met de dagelijkse leiding van het ondersteunende personeel en moet erop toezien dat de toevertrouwde opdrachten niet alleen op een correcte en efficiënte manier worden uitgevoerd, maar tevens dat dat gebeurt conform de richtlijnen en wensen van de leiding van de federatie. Hij of zij staat die leiding bij en fungeert ook als tussenpersoon tussen de federatie en het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling. Hij of zij speelt dan ook een belangrijke rol bij de praktische organisatie van een constructieve en vlotte samenwerking tussen beide organisaties.

Omwille van zijn of haar brugfunctie moet hij of zij logischerwijze het vertrouwen genieten van zowel het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling, zijn of haar werkgever, als van de federatie, wiens beleid hij of zij moet uitvoeren. Daarom bepaalt het decreet dat het Centrum hem of haar op gemotiveerd verzoek van de federatie aanwerft en ontslaat.

Er wordt dus aan het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling, het steunpunt voor het sociaal-culturele werk, een extra subsidie toegekend in ruil voor de uitvoering van de verplichting tot ondersteuning van de federatie. In de laatste paragraaf van artikel 4 wordt bepaald hoe die extra subsidie concreet berekend en toegekend wordt.

Zoals reeds vermeld werd, mag de uitvoering van de verplichting tot ondersteuning van de federatie niet ten koste gaan van de normale werking van het steunpunt ten dienste van de volledige sector, ook financieel niet. Daarom moet de extra subsidie, die aan het steunpunt wordt toegekend, voldoende zijn om alle loonkosten te betalen van het personeel van het steunpunt dat de werking van de nieuwe federatie ondersteunt, verhoogd met 250.000 fr. werkingskosten per ondersteunende personeelsfunctie en dit ongeacht de soort functie.

Die extra subsidie wordt in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap samengevoegd met de subsidie die tot op heden jaarlijks in die begroting wordt uitgetrokken op naam van het steunpunt voor het sociaal-culturele werk en die aan het steunpunt wordt toegekend ter financiering van de werking ervan als steunpunt voor de volledige sociaal-culturele sector. In de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap wordt dus slechts één totaal krediet vermeld. Op dit ogenblik is dit krediet terug te vinden onder de basisallocatie 33.56 van het programma 45.2 'volksontwikkeling en bibliotheken'.

Ten slotte bepaalt de Vlaamse regering ook op welke wijze die extra subsidie aan het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling wordt uitbetaald, met inbegrip van de voorschottenregeling.

Artikel 5

Dit artikel regelt de wijze waarop de bevoegde administratie toezicht zal uitoefenen op de naleving van de in artikel 3 en 4 gestelde subsidiëringsvoorwaarden en op de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst, gesloten door het Vlaams

³⁸ Er kan ter zake verwezen worden naar het antwoord van de minister op de interpellatie van mevr. Van Hecke, Handelingen van de Commissie voor Cultuur, Media en Sport, Vlaams Parlement, 1999-2000, nr. 158 (CUL 20 – 11 mei 2000).

Centrum voor Volksontwikkeling en de nieuwe federatie.

De Vlaamse regering werkt de nadere bepalingen voor de uitoefening van dit toezicht verder uit in de beheersovereenkomst die de Vlaamse Gemeenschap sloot met het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling als steunpunt voor het sociaal-culturele werk.

Artikel 6

Dit artikel heft het decreet van 2 januari 1976 'tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-culturele werk voor volwassenen' op met ingang van 1 januari 2002.

Het nieuwe decreet treedt echter reeds in werking op 1 januari 2001. Het eerste jaar wordt dan ook een overgangsjaar waarin de nieuwe federatie opgericht wordt en haar werking kan starten zodat zij haar rol als beleidsvoorbereidende gesprekspartner van de overheid ten volle kan spelen.

Samenhangend en gelijktijdig moeten de acht koepels, die krachtens het decreet van 2 januari 1976 erkend en gesubsidieerd werden, zich herstructureren. Hierbij wordt de vrijheid van vereniging gerespecteerd. De koepels zijn dus niet verplicht om zich te ontbinden en hun werking te beëindigen, maar zij moeten er wel rekening mee houden dat hun subsidiëring als beleidsvoorbereidend overlegorgaan vanaf 2002 definitief wordt stopgezet. Als zij na die datum nog actief wensen te blijven, moeten zij hun werking en financiering dus wel aanpassen.

Om de herstructurering van de koepels tijdens het overgangsjaar 2001 te kunnen ondersteunen, worden zij gedurende dat laatste jaar nog erkend en gesubsidieerd op grond van het oude decreet van 2 januari 1976. De Vlaamse regering krijgt ook de bevoegdheid om voor dat jaar afwijkingen toe te staan op de erkenningsvoorwaarde met betrekking tot de door de koepels verplicht te realiseren activiteiten. Hierdoor kan de Vlaamse regering soepel inspelen op de reorganisatieplannen van de diverse koepels en kunnen zij hun gesubsidieerde activiteiten geleidelijk afbouwen zonder dat dat onmiddellijk gesanctioneerd wordt met een volledige stopzetting van de subsidiëring, wat tot op heden door het decreet van 2 januari 1976 verplicht wordt.

Artikel 7

Het decreet treedt in werking op 1 januari 2001.

Herman LAUWERS

Marino KEULEN

Dany VANDENBOSSCHE

Jos STASSEN

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk :

- a) de erkende verenigingen voor volksontwikkelingswerk, bedoeld in het decreet van 19 april 1995 houdende een subsidiëring voor verenigingen voor volksontwikkelingswerk ;
- b) de erkende instellingen van volksontwikkelingswerk, bedoeld in het decreet van 19 april 1995 houdende een subsidiëring voor instellingen voor volksontwikkelingswerk ;
- c) de erkende diensten voor sociaal-cultureel werk voor volwassenen, bedoeld in het decreet van 19 april 1995 houdende een subsidiëring voor diensten voor sociaal-cultureel werk voor volwassenen en houdende een wijziging van het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-culturele werk voor volwassenen.

HOOFDSTUK II

Ondersteuning van de federatie van erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk

Artikel 3

De Vlaamse regering kent een extra subsidie toe aan de vereniging zonder winstgevend doel Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling (VCVO), hierna het Steunpunt te noemen, als dit Steunpunt de fe-

deratie van erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk, hierna de FOV te noemen, inhoudelijk en administratief ondersteunt onder de voorwaarden, bepaald in dit decreet.

Het Steunpunt is verplicht die ondersteuning aan de FOV te verlenen als de FOV aan de volgende voorwaarden voldoet en blijft voldoen :

- 1° opgericht zijn in de vorm van een vereniging zonder winstgevend doel, overeenkomstig de wet van 27 juni 1921, waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend ;
- 2° haar zetel hebben in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad ;
- 3° volgens haar statuten tot doel hebben :
  - a) de gemeenschappelijke belangen van de aangesloten organisaties behartigen ;
  - b) de leden informeren over de werking van de FOV ;
  - c) optreden als vertegenwoordiger van alle aangesloten leden naar de overheid en waar daarom gevraagd wordt.
- 4° meer dan de helft van alle erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk tot lid hebben, die samen meer dan de helft ontvangen van alle vaste basissubsidies, werkingssubsidies en/of personeelssubsidies die door de Vlaamse regering worden toegekend aan erkende organisaties voor volksontwikkeling ;
- 5° met het Steunpunt een samenwerkingsovereenkomst gesloten hebben waarin enerzijds de ondersteuning van de FOV door het Steunpunt praktisch georganiseerd wordt en anderzijds de FOV en het Steunpunt hun onderlinge samenwerking regelen om te komen tot een optimale uitvoering van die opdrachten van de FOV en van het Steunpunt die met elkaar samenhangen. Het ontwerp van die samenwerkingsovereenkomst moet vooraf door de Vlaamse regering goedgekeurd worden. Na de ondertekening ervan wordt de samenwerkingsovereenkomst aan het Vlaams Parlement meegedeeld.

Artikel 4

§ 1. Het Steunpunt moet binnen het eigen personeelsbestand in totaal in drie voltijdse personeelsfuncties voorzien, waaronder een leidinggevende en toezichthoudende functie, om de verplichting tot ondersteuning, bedoeld in artikel 3, eerste lid, uit te voeren. De Vlaamse regering kan dat aantal verhogen en bepaalt in de beheersovereenkomst die de Vlaamse Gemeenschap sluit met het Steunpunt, na overleg met het Steunpunt en het FOV, in welke andere soort functies het Steunpunt voor de uitoefening van die verplichting moet voorzien.

De uitvoering van de verplichting tot ondersteuning, bedoeld in artikel 3, eerste lid, mag de werking van het Steunpunt, als onafhankelijk en onpartijdig steunpunt voor het sociaal-culturele werk, op geen enkele wijze hinderen.

§ 2. Bij de aanwerving van de personen die de personeelsfuncties, bedoeld in § 1, zullen uitoefenen, verleent het Steunpunt voorrang aan die geschikte kandidaten die voordien werkten bij de Nederlandstalige koepels voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen, die erkend waren krachtens het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepels voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen.

§ 3. De persoon die belast wordt met de leiding van en het toezicht op de andere personen die de personeelsfuncties, bedoeld in § 1, uitoefenen, is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid dat de FOV wenst te voeren. Tevens fungeert hij of zij als tussenpersoon tussen de FOV en het Steunpunt. Hij of zij wordt op gemotiveerd verzoek van de FOV door het Steunpunt aangeworven en ontslagen.

§ 4. De extra subsidie, die krachtens artikel 3, eerste lid, aan het Steunpunt wordt toegekend, moet volstaan om de personeelskosten te financieren van de personeelsleden die de personeelsfuncties, bedoeld in § 1, uitvoeren, verhoogd met 250.000 frank werkingskosten per ondersteunende personeelsfunctie.

Die subsidie wordt samengevoegd met de subsidie die jaarlijks in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap wordt uitgetrokken op naam van het Steunpunt en die aan het Steunpunt wordt toegekend ter financiering van de werking als steunpunt voor het sociaal-culturele werk.

De Vlaamse regering bepaalt de wijze waarop de subsidie, bedoeld in het eerste lid, aan het Steunpunt wordt betaald, met inbegrip van de voorschottenregeling.

Artikel 5

De door de Vlaamse regering aangewezen dienst oefent jaarlijks ter plaatse of op stukken toezicht uit op de naleving van de subsidiëeringsvoorwaarden, bepaald in artikelen 3 en 4, en op de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst, bedoeld in artikel 3, 5°.

De Vlaamse regering legt de nadere bepalingen vast voor de uitoefening van dat toezicht in de beheersovereenkomst die de Vlaamse Gemeenschap sluit met het Steunpunt.

HOOFDSTUK III

Overgangsbepalingen, opheffingsbepalingen en inwerkingtreding

Artikel 6

Het decreet van 2 januari 1976 tot erkenning en subsidiëring van de Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen, gewijzigd bij de decreten van 8 april 1987, 21 december 1988, 25 juni 1992, 1 juli 1992, 19 april 1995, 19 december 1997 en 30 juni 2000, wordt opgeheven op 1 januari 2002.

De Vlaamse regering mag voor het werkingsjaar 2001 toestaan dat de erkende Nederlandstalige koepelorganisaties voor beleidsvoorbereidend overleg in de sector van het sociaal-cultureel werk

voor volwassenen afwijken van de erkenningsvoorwaarde, bepaald in artikel 3, 7°, van hetzelfde decreet.

Artikel 7

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2001.

Herman LAUWERS

Marino KEULEN

Dany VANDENBOSSCHE

Jos STASSEN
